

Falkenstein, Adam, Zu den Inschriftenfunden der Grabung in Uruk-Warka 1960—1961 (Baghdader Mitteilungen, Band 2, 1963, izdaja Deutsches Archäologisches Institut, Abteilung Baghdad) Berlin (brata Mann), 1963, 8°, 82 str., 14 plošč.

A. Falkenstein, profesor za sumerščino in akadiščino na univerzi v Heidelbergu, redno sodeluje tudi pri vsakoletnih izkopavanjih v Uroku (sed. Warka). To mesto ne slovi samo po svojem epskem junaku Gilgamešu, ampak tudi po svojih obilnih najdbah. Posebno prazgodovinsko obdobje se imenuje po najdbah v četrti plasti (Uruk IV): tu so naleteli na najstarejše (arhaične), še piktografske zapise gospodarske vsebine na glinastih ploščicah in izkopali temelje že monumentalnih stavb.

Med izkopavanji, ki so se vršila po drugi svetovni vojni, so bila posebno uspešna v zimski kampanji v letih 1960—1961. O najdbah napisov obširno poroča A. Falkenstein. Iz njegovega poročila povzemam nekaj splošnih podatkov, hkrati pa bi želel opozoriti na pomen nekaterih novih dokumentov za pravnega zgodovinarja.

Leta 1960—61 so v Uroku izkopali predvsem na dveh mestih: v tempeljskem okrožju Eanna, kjer so našli zlasti arhaične napise in na razvalinah palače kralja Sinkašida, kjer so izkopali starobabilonske plošče iz časa nekoliko pred Hammurabijem (1728—1686).

Med arhaičnimi teksti so našli 31 ploščic (vštevši drobce) iz plasti Uruk IV in 322 ploščic iz plasti Uruk III b, ki ustreza malo poznejšemu predzgodovinskemu obdobju, imenovanem po najdišču Djemdet Nasr. Komaj šest fragmentov ploščic pa je iz zgodnje dinastične dobe (morda 2500/2400). A. Falkenstein podaja v transkripciji in prevodu neki sumerski votivni napis.

Za pravnega zgodovinarja je bolj zanimivo, da so izkopali 305 starobabilonskih ploščic (oz. drobcev), Kralj Sinkašid, v čigar palači so bile te ploščice najdene, je za kratko dobo obnovil politično samostojnost mesta Uruka. Njegovo ime je znano že dolgo, in sicer po napisu, v katerem se ponaša, da je bilo v času njegove vladavine vse (žito, volna, baker, sezamovo olje) jako poceni.

Novi teksti omogočajo rekonstruiranje imen in vladarske dobe osmih vladarjev te dinastije, ki je obstajala vsaj do prvih let Hammurabijevega očeta Simmuballita (1748—1729).

V Sinkašidovi palači najdeni klinopisni napisi so vsebinsko zelo različni; Falkenstein posamezne skupine podrobneje obravnava (str. 41—50), mi se moramo omejiti na naštevanje. Skupina slabo ohranjenih šolskih tekstov priča, da je bila tudi na Sinkašidovem dvoru šola za mlade pisarje. Med štirimi pismi je le eno dobro ohranjeno; o njem še kratko spregovorimo. Med najdenimi zasebnimi listinami je nekaj poroštvenih, ki se v njih poroki zavezujejo, da dolžnik (ki je porokov sorodnik) ne bo nehal opravljati za vladarja nekega (podrobneje ne opisanega) dela. V drugi skupini pogodb se pogodbenik (včasih en sam, včasih več) zavezuje, da bo (najbrž za vladarjevo žitnico) posušil ječmen (3 Kur = 218,1 litrov). V nekaterih listinah prevzame zavezanec jamstvo, da določena oseba ne bo zapustila mestne četrti (?) ali svojega zapora; v drugem primeru je zagrožena smrtna kazen, v prvem nenavadno visoka denarna kazen (talent srebra). Za gospodarsko zgodovino te dobe vsebujejo bogate podatke številne upravne listine. Nekateri govore o pridobivanju olja iz rib, druge so v zvezi s prometom kovin, zlasti srebra in zlata (pa tudi bakra). Včasih so omenjena darila za izvršene storitve. Novost so sezname o plačanih denarnih kaznih, zanimiv je le delno ohranjen tempeljski inventar. Falkenstein je prevedel tudi precej poškodovano sumersko himno na Anama.

Med najdenimi napisi zasluži največjo pozornost nad 150 vrst dolgo pismo, ki ga je Anam, peti Sinkašidov naslednik, pisal babilonskemu kralju Sinmuballitu. Pismo nam kaže, kakšni so bili medsebojni odnošaji med dvema prijateljskima državama v času neposredno pred Hammurabijem. Mesti Uruk in Babilon sta prijateljsko povezani (»sta ena hiša«), odkar se je Sinkašid oženil s hčerjo babilonskega kralja Sumulaila (1816—1781), ki se je imenovala Šallurtum. Kralji v Uruku so po tej ženitvi večkrat zaprosili babilonskega kralja, da jim je poslal vojaško pomoč (od 1000 do 10 000 mož) za varstvo njihove samostojnosti. Tak vojaški kontingent je navadno ostal v Uruku nekaj let in bil nameščen v sredini mesta. Tako je tudi Sinmuballit poslal Anamu vojaško pomoč. Iz nam neznanega razloga Anam ni dovolil, da bi se babilonski zavazniki utaborili v mestu, ampak jih je nastanil pred mestnim obzidjem. Užaljeni babilonski kontingent je nato odšel, Sinmuballit pa je zelo očitno kazal svojo nevoljo. Anam v pismu skuša nekako vse pojasniti in apelira na dosedanje dobre odnošaje med Babilonom in Urukom. Svoje popolno zaupanje do Sinmuballita izraža z besedami, da Anamova »glava počiva v njegovem (Sinmuballitovem) naročju«.

Pismo je zanimivo tudi v formalnem pogledu, ker kaže, kakšen je bil diplomatski pisemski slog v Hammurabijevem času.

A. Falkenstein je dodal svojemu bogatemu poročilu tudi izredno lepe reprodukcije arhaičnih tekstov (Uruk IV a in III) zgodnjega sumerskega votivnega napisa in najbolj zanimivih starobabilonskih dokumentov. Pravni zgodovinar mu je za naglo obdelavo zanimivih novih tekstov zares hvaležen.

V. Korošec

Hermann Junker: Die Geisteshaltung der Ägypter in der Frühzeit (Österr. Akademie der Wissenschaften, Philos.-hist. Klasse, Sitzungsberichte, 237 Band, 1. Abh.) Dunaj (H. Böhlau) 1961, mali 8°, 148 str.

Nedavno umrli genialni egiptolog H. Junker (1877—1962) je ob svoji smrti zapustil kot svoje življenjsko delo preko sto publikacij, med katerimi je tudi 12 knjig obsegajoča publikacija »Giza« (1929—1955) o izkopavanjih v vasi Gizeh. To delo imenujejo pravo kulturno zgodovino stare dobe (ca. 2850—2050) v deželi faraonov. Promoviral je v Berlinu kot egiptolog, l. 1907 se je habilitiral na Dunaju, prevzel tam stolico za egiptologijo, bil profesor od 1909 dalje, l. 1929 postal profesor na univerzi v Kairu, na Dunaju pa ostal honorarni profesor do l. 1938 in zopet od 1948—1953. Zaslovel je po izkopavanjih, najprej v Nubiji (1908—1911, in 1912—1929, s prekinitvijo med prvo svetovno vojno). Zlasti pa je presenetil javnost, ko je odkril prazgodovinsko naselbino Merimde, v zapadni Nilovi delti; ta izkopavanja je vršil po naročilu avstrijske in švedske akademije. (Podatke povzemam po nekrologu G. Thausing v Archiv für Orientforschung, XX, 1963, str. 301 s.)

Studijo z gornjim naslovom je predložil na seji filozofsko-historičnega razreda avstrijske akademije dne 24. junija 1960. — Najbrž je bil to labodji spev zaslužnega egiptologa.

V uvodu ugotavlja, da je za pravilno vrednotenje najstarejše kulture Egipta treba poznati miselnost starih Egipčanov. Opareka splošno razširjenemu mnenju, ki strmi nad njihovo napredno civilizacijo in visoko stopnjo njihove